МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

III Міжнародної науково-практичної конференції «Екологія. Довкілля. Енергозбереження»

ПОЛТАВА, 1 - 2 ГРУДНЯ 2022 Р.

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Інститут ботаніки імені М. Г. Холодного НАН України
Департамент екології та природних ресурсів Полтавської ОДА
University of Natural Resources and Life Sciences Vienna (BOKU), Austria
Institute of Mathematical Sciences, Faculty of Science,
University of Malaya, Malaysia
University of Life Sciences in Lublin, Poland
Jamia Millia Islamia, New Delhi, India
Laval University, Quebec, Canada
Sindh Madressatul Islam University, Karachi, Pakistan
National Military University «Vasil Levski», Bulgaria
Deutsche Gesellschaft Für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
Gemeinde Filderstadt, Deutschland
University of Stuttgart, Stuttgart, Deutschland
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний університет імені І. Сікорського»
Одеський державний екологічний університет
Сумський державний університет
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Вінницький національний технічний університет
Запорізький національний університет
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Національний технічний університет «Харківський політехнічний університет»
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
Національний університет «Львівська політехніка»
ТОВ «НЬЮФОЛК НТЦ»
СП «Полтавська газонафтова компанія»
Екологічна рада Полтавщини

III Міжнародна науково-практична конференція «Екологія. Довкілля. Енергозбереження»

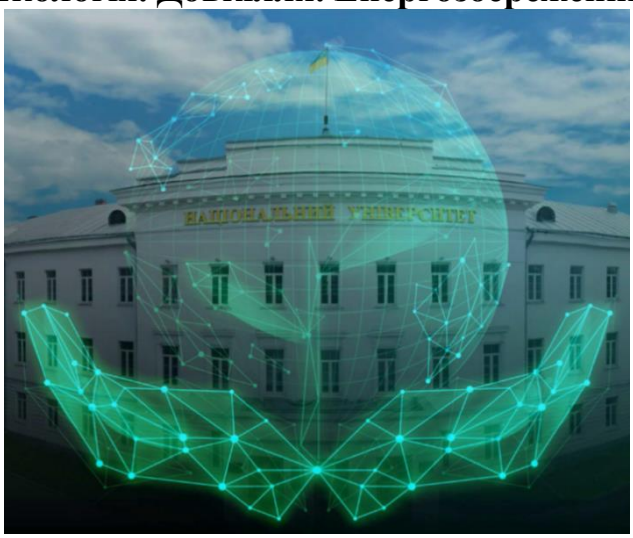

Полтава, НУПП, 1 – 2 грудня 2022 р.

УДК 502.1

[1]***Нестер А. А.,*** *д. т. н., доцент,* [2]***Хоменко О. І.,*** *к. т. н., доцент*
[1]*Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна*
[2]*Одеська державна академія будівництва і архітектури, м. Одеса, Україна*

СУЧАСНІСТЬ УКРАЇНИ ТА ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА

Екологи відмічають вісім відомих екологічних проблем України, серед яких більшість створені людиною, тобто промисловою діяльністю, використанням автомобільного транспорту, накопиченням побутових відходів, варварським винищенням лісових масивів [1].

В Україні вже давно назріває проблема питної води, оскільки за запасами доступних до використання водних ресурсів країна належить до малозабезпечених. У маловодні роки на території України формується лише 52,4 км^3/рік стоку, тобто на одну людину припадає близько 1 тис. м^3. Тим часом, за визначенням Європейської економічної комісії ООН, держава, водні ресурси якої не перевищують 1,7 тис. м^{3}стоку на рік на одну людину, вважається незабезпеченою водою [2].

В Україні налічується близько **800** видів ґрунтів, понад **60%** земельного фонду країни становлять унікальні чорноземні ґрунти. Проте, як стверджують експерти в земельних питаннях та науковці, сучасне використання земельних ресурсів України не відповідає вимогам раціонального природокористування. Земельні ресурси втрачають свою родючість і деградують.

Вчені НААН України звітують, що розораність земель в Україні є найвищою в світі й досягає **57%** території країни та майже **80%** сільськогосподарських угідь. Інтенсивне сільськогосподарське використання земель впливає на зменшення родючості ґрунтів у зв'язку з їхнім переущільненням, руйнуванням структури, водопроникністю та аераційною здатністю з усіма екологічними наслідками [3].

Так, розглядаючи кожну з восьми екологічних проблем, видно всі недоліки сільського господарства, промисловості, автомобільного та авіаційного транспорту, які поглиблюються порушуючи середовище існування людського співтовариства.

Війна. Зараз навіть неможливо повністю оцінити вплив війни на довкілля через брак точної інформації. Причин цьому дві. Насамперед, навіть збирати ці дані небезпечно для фахівців, оскільки тривають активні бойові дії. По-друге, не вся інформація може бути озвучена публічно з тактичною метою. Проте точно зрозуміло: чим довше триває війна, тим більше шкоди вона завдасть довкіллю, і тим більше наслідків ми матимемо в майбутньому. Це підтвердилося, хоч і в меншому масштабі, на початку цієї війни, 8 років тому, коли Росія загарбала Крим і частини Донеччини та

Луганщини. Як безпосередньо бойові дії, так і дії окупаційної адміністрації вплинули на природу цих регіонів. За тим, як саме – можна спробувати спрогнозувати наслідки теперішнього повномасштабного вторгнення.

Сучасні екологічні проблеми України пов’язані з загальною тенденцією розвитку міст, промислового виробництва пов’язаного з використанням широкого комплексу матеріалів, хімічних сполук. Бурхливий розвиток промисловості та міст потягнув за собою широке будівництво житла, транспортних засобів та вузлів комунікацій та накоплення відходів.

Дуже багато людей не є грамотними саме в екологічному плані. Тобто вони не слідкують за тим, що вони викидають, скільки викидають. **Відсутність державної політики** можна назвати однією з причин екологічних проблем. Сюди можна віднести корупцію, відсутність ефективної системи покарань, відсутність необхідної інфраструктури для сортування і переробки сміття, неякісну роботу комунальних служб, а також відсутність підтримки екологічних ініціатив. Не краще себе веде і бізнес-не бажає впроваджувати нові екологічні технології бо це веде до підвищених витрат, а в умовах військового часу проблеми тільки загострюються через брак коштів, знищення бізнесу на його східних кордонах.

Але перекладати відповідальність на органи влади неправильно: зміни варто починати з себе, адже держава робить лише те, на що є запит від суспільства.

Екологічна освіта являє собою процес усвідомлення людиною цінності навколишнього середовища і уточнення основних положень, необхідних для отримання знань і умінь, необхідних для розуміння і визнання взаємної залежності між людиною, його культурою і його біофізичним оточенням. Екологічна освіта також включає в себе прищеплення практичних навичок у вирішенні завдань, що відносяться до взаємодії з навколишнім середовищем, вироблення поведінки, що сприяє поліпшенню якості навколишнього середовища. Екологічна освіта в наш час має стає обов'язковим елементом всього виховного та освітнього процесу, починаючи з дитячого садка, школи. Тут важливо щоб будь-яка людина, яка живе в суспільстві, повинна представляти збиток від своєї діяльності. Але для цього необхідна освіта, яка дасть можливість зрозуміти екологічні закономірності і за цей рахунок зменшити шкоду навколишній природі. Екологічна освіта та виховання в сучасній школі має охоплювати всі віки, вона повинна стати пріоритетним. Екологічними знаннями повинні володіти всі. Екологічна освіта може бути організована наступними моделями:

1.Вивчення конкретної навчальної дисципліни для всіх фахівців.

2.Введенням екологічних знань у більшість навчальних дисциплін.

3. Модель, при якій вивчається курс екології з введенням елементів екології в більшу частину предметів.

При цьому особлива увага повинна надаватись питанням повторного використання відходів у різних галузях промисловості держави, тобто можна сказати, що повинна «нав'язуватися» умова безвідходного виробництва. При проектуванні і запуску нових виробництв необхідний жорсткий контроль з боку держави з обов'язковим рішенням по утилізації, переробки відходів виробництва, за що повинен нести відповідальність виробник відходів. До вирішення подібних питань виробництво не повинно запускатися в експлуатацію [4].

Більшість навчальних організацій України віддають перевагу першій моделі, реалізація якої вимагає розробки змісту навчального курсу «Екологія». Екологічна культура недоступна людині з моменту народження, вона формується протягом життя тривалим, безперервним процесом навчання, який треба вести постійно у всіх сферах діяльності людського суспільства.

Розвиток нових технологічних процесів, матеріалів породять нові екологічні проблеми. І лише заклавши основи екологічного світогляду, виховання можна сподіватися на вирішення виникаючих ситуацій.

Для вирішення поставленого завдання при навчанні молодих людей необхідно віддавати перевагу методам, викладеним нижче:

1. Постійно поповнювати знання про навколишнє середовище і для цього використовувати радіо, телебачення, соціальні мережі, вивішувати плакати екологічного спрямування в громадському транспорті, в школах.

2. Залучати населення, студентів, учнів у практичну діяльність щодо вирішення проблем навколишнього середовища місцевого і регіонального значення (суботники для очищення берегів річок, ставків, парків).

3. Поширювати знання і практичні навички щодо збереження зелених насаджень, тваринного світу (і пташиного царства), розширенню лісопаркових зон у великих і малих містах, посадкам уздовж шосейних доріг та залізниць.

Екологічна освіта є процес усвідомлення людиною цінності довкілля та уточнення основних положень, необхідних для здобуття знань та умінь, необхідних для розуміння та визнання взаємної залежності між людиною, її культурою та її біофізичним оточенням. Екологічна освіта також включає прищеплення практичних навичок у вирішенні завдань, що відносяться до взаємодії з навколишнім середовищем, вироблення поведінки, що сприяє поліпшенню якості навколишнього середовища

Екологічна освіта в наш час має бути обов'язковим елементом всього виховного та освітнього процесу, починаючи з дитячого садка, школи. Тут важливо, щоб будь-яка людина, яка живе в суспільстві, повинна шкодити від своєї діяльності. Але для цього потрібна освіта, яка дасть можливість зрозуміти екологічні закономірності і за цей рахунок зменшити збитки навколишньої природи. Екологічна освіта та виховання в сучасній школі має охоплювати всі віки, вона має стати пріоритетною.

Екологічними знаннями повинні володіти всі. Завдання школи у тому, щоб сформувати певний обсяг знань з екології, сприяти придбання навичок наукового аналізу явищ природи, осмислення взаємодії нашого суспільства та природи, усвідомлення значимості своєї практичної допомоги природі.

Перелічені недоліки нашого промислового, сільськогосподарського виробництва та збору твердих побутових відходів ставлять перед нашим суспільством серйозні задачі, які потрібно вирішувати вже зараз, не очікуючи закінчення військових дій.

Проте насправді проблеми стану довкілля, взаємини у суспільстві, ставлення до довкілля є головними проблемами, які не можуть вирішуватися без загальної освіти окремих індивідуумів, які використовують природне середовище у всьому різноманітті. Сучасний підхід до вивчення світу, довкілля вимагає сьогодні як нового підходу, а й нової логіки міждисциплінарних досліджень.

Треба відзначити, що екологічні проблеми мали місце на порядку денному державних та урядових органів упродовж понад трьох десятиліть. І найсерйозніше до цих проблем віднеслися вчені та суспільства країн Західного світу. І все-таки, незважаючи на різноманіття сучасних досліджень з питань взаємозв'язку екологічної політики та політичної економії, вони не можуть вирішити проблеми екологічної політики самостійно, без участі держави та широкої освіти людей.

При цьому особлива увага має бути приділена питанням повторного використання відходів у різних галузях промисловості, тобто державою, суспільством має «нав'язуватися» умова безвідходного виробництва.

Висновок. Все викладене має стимулювати державні структури, навчальні заклади до розширення вивчення екологічних питань і прийняття рішучих заходів щодо оздоровлення навколишнього середовища.

Використані інформаційні джерела:

1. *[Електронний ресурс]. – Режим доступу:* https://www.ecoburougcc.org.ua/index.php/ekolohichni-novyny/363-top-8-ekologichnih-problem-ukrayini
2. *[Електронний ресурс]. – Режим доступу:* https://aw-therm.com.ua/problema-pitnoyi-vodi-v-ukrayini/
3. *[Електронний ресурс]. – Режим доступу:* https://agropolit.com/spetsproekty/566-hto-vbivaye-ukrayinski-zemli-abo-yak-zupiniti-degradatsiyu-gruntiv
4. *Нестер А. А. Монографія. Очистка стічних вод виробництва друкованих плат. Х. : Видавництво Хмельницького національного університету, 2016. 219 с.*